

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К.Д. Ушинського»

Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області

Одеський приватний заклад освіти «Тіква- Ор Sameax»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО - ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«МОДЕРНІЗАЦІЯ

**ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ
ОСВІТИ»**

Одеса - 2024

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано до друку Вченою Радою

Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Протокол № 11 від 29 лютого 2024 р.

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 26-27 лютого 2024 року). Редколегія: І.А.Княжева, Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова, О. А. Галіцян, І. О. Бартенєва, І.С.Артемьєва, О.П.Ноздрова, П.П.Кинєва. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 204 с.

Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

© Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2024

© Нерубайський академічний ліцей № 1 Нерубайської
сільської ради,

Одеського району Одеської області, 2024

© Одеський приватний заклад освіти «Тіква - Ор
Самеах», 2024

СЕКЦІЯ: РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ
ОСВІТИ

14 І.А.Княжева, М.С.Доріч Формування гендерної ідентичності як завдання статевого виховання дітей старшого дошкільного віку	125
15. О.П.Ноздрова Формування професійно-педагогічних цінностей у майбутніх педагогів під час вивчення педагогічних дисциплін	133
16. І.О.Бартенєва Виховання толерантної поведінки особистості як необхідна складова підготовки сучасного вчителя	138
17. О.А.Галіцан, М.Ю.Штреблев Самоосвітня компетентність сучасного фахівця з фізичної культури і спорту	145
18. О.П.Ноздрова, В.П.Бойко Використання методу арт-терапії на уроках мистецтва в початковій школі	150
19. Є.В.Тягнирядно, К.В.Ноздрова Використання методів правової інформованості суспільства у системі громадянського виховання – вимога сьогодення	157
20. Г.Є.Брянський Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя як внутрішньої передумови його творчої діяльності	171
21.Є.В.Тягнирядно Мовностилістичні вимоги до тестів нормативно-правових документів	178
22. Д.О. Кібіч Творчий розвиток учителя образотворчого мистецтва: ключові аспекти успішної педагогічної практики в новій українській школі	184
23. Г.С. Прокопенко Наочність як ефективний засіб у навчанні граматики англійської мови школярів	191
24.Л.В. Саєнко використання структурно - логічних схем у викладанні філософії	197

4. Триллінг Б. Навички XXI століття. Навчання для життя у наш час: нерекл. з англ. С. Христофорової. URL: <http://edu.rucamp.org 'posts/14425029>

5. Гуржій А. М. Візуальні та аудіовізуальні засоби навчання: навч. посіб.для студ. вищ. навч. закл.. Ін-т педагогіки АПН України. Наук.-метод. центр орг. розробки та вир-ва засобів навчання. Київ., 2003. 173 с.

Саєнко Лілія Володимирівна

*заступник начальника навчально-методичного відділу
Національного університету «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри філософії, Одеса, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНО - ЛОГІЧНИХ СХЕМ У ВИКЛАДАННІ ФІЛОСОФІЇ

Анотація. У статті зазначено, що структурно-логічні схеми під час викладання філософських дисциплін у закладах вищої освіти, дають можливість студентам наочно та зорово сприймати зміст і суть основних теоретичних питань, тем з філософії; надають процесу викладання конкретизацію й організованість; розвивають критичне мислення та пізнавальну активність здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: структурно-логічні схеми, філософія, заклади вищої освіти, види схем.

Вступ. Філософія являє собою систематичне дослідження фундаментальних питань про природу реальності, пізнання, цінності, сенс життя і суспільство, спрямоване на пошук відповідей та обґрунтування фундаментальних принципів. Філософія в освіті направлена на розвиток критичного мислення, здібності до аналізу, узагальнення та абстрагуванню, що є основою для ефективного навчального процесу та підготовки до самостійного мислення. Навчання філософії сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, розвитку моральної свідомості та етичного мислення студентів.

Філософія допомагає студентам осмислювати свою освітню мету, орієнтуватися в світі знань, розвивати здатність до самоосвіти та постійному інтелектуальному росту.

Сама філософія - це живе знання. Вона не зводиться до суми теоретичних положень, котрі можливо перенести з однієї голови в другу, можна вивчити і запам'ятати. Для всіх вивчаючих філософію відомо, що вона - це життя в суворому і точному значенні слова - життя, в якому немає готових зразків, стереотипів, шаблонів, на які можна оглядатися і використовувати їх. З іншого боку, вивчення філософії часто пов'язується з абстрактними концепціями та глибокими думками, що може ускладнити її сприйняття для здобувачів освіти.

Для цього викладач повинен іти від пасивних, по своїй сутності, занять, коли викладаються лише «готові» знання й переходити до активних методів навчання, що викликають інтерес до навчального матеріалу, що розвивають розумові й пізнавальні здібності. Одним зі шляхів рішення даної проблеми у викладанні філософії може бути використання наочних засобів навчання. Наочність, як один із провідних принципів навчання, активізує увагу, мислення й пам'ять (психологами доведено, що людина запам'ятовує 50% побаченого, у той час як почуте відтворюється тільки на 20%), змушує перемикає увагу з одного елемента лекції на інший, не стомлюючи слухача. Наочні методи використовуються у взаємозв'язку зі словесними й практичними методами навчання й призначаються для наочно-почуттєвого ознайомлення студентів з явищами, процесами, об'єктами в тому числі й у символічному зображенні за допомогою всіляких малюнків, схем тощо.

Результати та обговорення. Для полегшення процесу навчання всім, хто вивчає філософію (або цікавиться філософською проблемою) та для покращення засвоєння матеріалу, для закріплення набутих у цій галузі знань та

навичок використовуються структурно-логічні схеми і таблиці, які можуть стати ефективним інструментом. Структурно-логічні схеми дають можливість наочно та зорово сприймати зміст і суть основних теоретичних питань тем з філософії.

Структурно-логічні схеми надають процесу викладання більшу конкретизацію й організованість. У курсі філософії це особливо важливо, тому що дозволяє відтворити логіку філософської думки, виявити істотні зв'язки між різними філософськими проблемами, категоріями.

Розглянемо, як схеми допомагають у викладанні філософії, роблячи її більш доступною та зрозумілою для студентів.

Використання схем не повинне знижувати рівень теоретичного матеріалу лекції, вимагати додаткового навчального часу, воно повинне бути органічним елементом питання, що викладається. Неодмінною умовою застосування схем є їхня побудова в міру викладу теоретичних положень. Підготовка й використання структурно-логічних схем пов'язано з дотриманням певних умов:

- застосовувана наочність повинна відповідати темі лекції;
- зміст схеми повинен відповідати тим завданням, які ставить перед собою й студентами викладач;
- зміст схеми не повинен бути всеохоплюючим (це всього лише ілюстрація);
- необхідно чітко виділяти головне, істотне при підготовці ілюстрацій;
- наочність повинна використатися в міру, показувати її треба поступово й тільки у відповідний момент лекції;
- демонстрація повинна бути організована таким чином, щоб всі студенти могли добре бачити об'єкт;
- детально продумувати пояснення, що дають у ході демонстрації;

- залучати самих студентів до пояснення бажаної інформації в наочному приладді. [1]

По кількості та якості інформації, що представляється в схемах, можна виділити наступні види:

1. інформаційні схеми;
2. структурні схеми;
3. схеми взаємозв'язків;
4. схеми характеристики;
5. схеми-графіки;
6. ілюстративні;
7. персоналії.

Короткий опис та приклади окремих видів структурно-логічних схем.

Інформаційні схеми - мають подібність із таблицями, дають мінімум інформації. Звичайно це перерахування складових частин чого-небудь, наприклад: «Розділи філософії» [2],

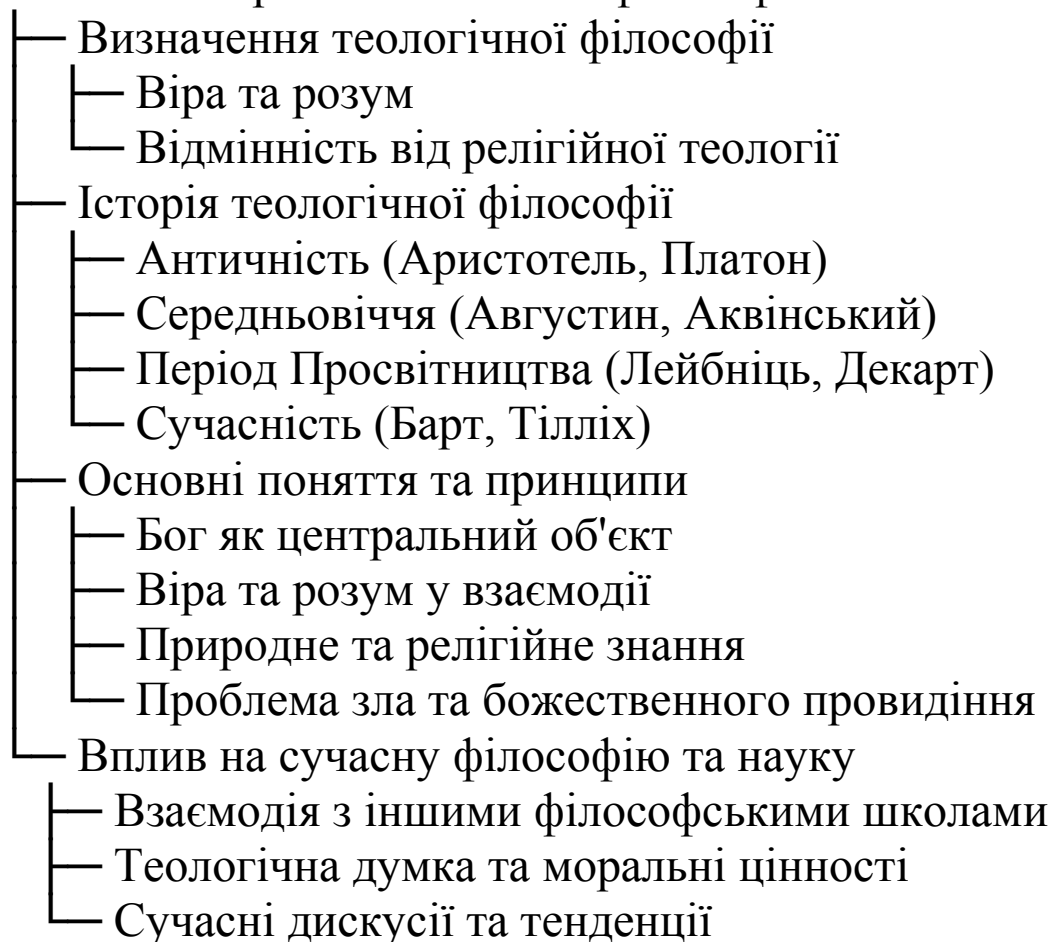
Структурні схеми - відбивають структуру якого-небудь явища, предмета (у т.ч. і класифікація): «Класифікація методів» тощо.

Періоди розвитку античної філософії

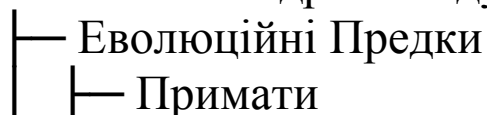
Схеми характеристики - це інформаційні схеми, які доповнені описом характеристик складових їхніх елементів. Наприклад, "Загальні риси теологічної філософії".

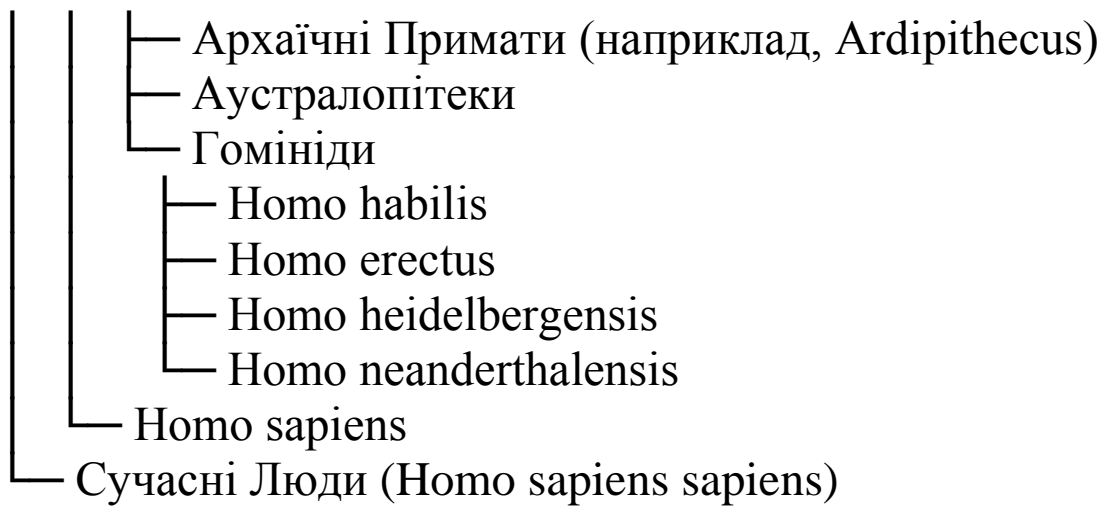
Загальні риси теологічної філософії

Схеми-графіки - у цьому випадку схема доповнюється яким-небудь графіком: наприклад, «Генеалогічне древо виду *Homo sapiens*» (зображена «стрічка» часу).

Генеалогічне древо виду *Homo sapiens*

Персоналії - це схеми присвячені персоналіям, звичайно дають коротку характеристику філософським поглядам досліджуваного мислителя і його основні біографічні дані [2].

Класичний період античної філософії

Як показує практика, застосування структурно-логічних схем під час проведення лекцій і семінарських занять, значно поліпшує засвоєння матеріалу.

Висновки. Використання структурно-логічних схем у викладанні філософії виявляється важливим інструментом для полегшення процесу навчання та розуміння складних

концепцій. Ці схеми допомагають візуалізувати абстрактні ідеї, структурувати аргументи, контекстуалізувати історичні періоди та філософські школи, а також сприяють запам'ятовуванню термінів та концепцій. Крім того, вони активізують студентську участь під час занять, стимулюючи критичне мислення та сприяючи більш глибокому розумінню матеріалу. Використання таких схем сприяє не лише підвищенню якості навчання філософії, але й зацікавленості студентів у цій науці, роблячи її більш доступною та захопливою. Таким чином, структурно-логічні схеми є важливим інструментом для досягнення ефективності та успішності у викладанні філософії.

Література

1. Нікітін С.В., Мельник О.В. Використання структурно-логічних схем у процесі викладання філософії. // [*Інформаційні технології і засоби навчання*](#). 2017. Т. 57, Вип.1. С. 38-49.
2. Філософія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 184 с.
3. Католик Г., Калька Н. Психологія особистості (в схемах, презентаціях і таблицях): навчальний посібник. Львів: Львів ДУВС, 2022. 158 с.